

Cuprins

TITLUL I. CONSIDERAȚII GENERALE

PRIVITOARE LA DREPTUL DE MOȘTENIRE.....1

Capitolul I. Noțiune și caractere juridice.....1

Secțiunea 1. Considerații introductive.....1

1. Cadrul legal de reglementare 1

2. Delimitări conceptuale.....2

2.1. Conceptul de moștenire.....2

2.2. Conceptul de defunct 3

2.3. Conceptul de succesor sau moștenitor.....4

Secțiunea a 2-a. Felurile moștenirii.....4

1. Felurile moștenirii sub incidența Codului civil de la 1864.....4

2. Felurile moștenirii sub incidența noului Cod civil 5

Secțiunea a 3-a. Caracterele juridice ale moștenirii.....7

1. Transmisiune **mortis causa** 7

2. Transmisiune universală.....8

3. Transmisiune unitară.....9

4. Transmisiune indivizibilă 11

Secțiunea a 4-a. Deschiderea moștenirii.....13

1. Data și importanța sa pentru deschiderea moștenirii.....13

2. Locul deschiderii succesiunii.....15

Capitolul al II-lea. Condițiile generale ale

dreptului de a moșteni.....18

Secțiunea 1. Considerații generale 18

Secțiunea a 2-a. Capacitatea de a moșteni.....19

1. Noțiune 19

2. Persoane care au capacitate succesorală.....19

2.1. Persoanele fizice în viață la data deschiderii succesiunii.....	19
2.2. Persoanele dispărute.....	20
2.3. Persoanele concepute, dar nenăscute la data deschiderii succesiunii	20
2.4. Persoanele juridice	21
3. Persoanele care nu au capacitate succesorală.....	22
3.1. Persoanele fizice predecedate și persoanele juridice desființate.....	22
3.2. Comorienții și codecedații.....	22
Secțiunea a 3-a. Vocația la moștenire	23
1. Noțiuni.....	23
Secțiunea a 4-a. Nedemnitatea succesorală.....	24
2. Cazuri de nedemnitate succesorală.....	26
2.1. Nedemnitatea de drept.....	26
2.2. Nedemnitatea judiciară.....	27
3. Efectele nedemnității.....	29
3.1. Efectele nedemnității față de nedemn.....	29
3.2. Efectele nedemnității față de descendenții nedemnului.....	30
3.3. Efectele nedemnității în raporturile cu terții	31
4. Înlăturarea efectelor nedemnității.....	32
TITLUL II. MOȘTENIREA LEGALĂ.....	34
Capitolul I. Considerații generale	
asupra moștenirii legale.....	34
Secțiunea 1. Noțiunea de moștenire legală.....	34
1. Noțiune și fundament.....	34
2. Condițiile speciale ale moștenirii legale.....	35
Secțiunea a 2-a. Principiile generale ale devoluțiunii legale a moștenirii.....	36
1. Preliminarii.....	36
1.1. Principiul chemării la moștenire în ordinea claselor de moștenitori legali.....	37
1.2. Principiul proximității gradului de rudenie între moștenitorii din aceeași clasă (proximior excludi remotiorem).....	38

1.3. <i>Principiul egalității între rudele din aceeași clasă și grad chemate la moștenire</i>	39
2. Concluzii.....	40
<i>Secțiunea a 3-a. Reprezentarea succesorală</i>	40
1. Noțiuni	40
2. Domeniu de aplicare.....	41
2.1. <i>Persoane care beneficiază de reprezentarea succesorală</i>	41
2.2. <i>Persoane care pot fi reprezentate</i>	42
3. Condițiile reprezentării succesurale.....	42
3.1. <i>Condiții privitoare la persoana reprezentatului</i>	42
3.2. <i>Condiții privitoare la persoana reprezentantului</i>	43
4. Efectele reprezentării succesurale	43
Capitolul al III-lea. Clasele de moștenitori	46
<i>Secțiunea 1. Clasa I de moștenitori - descendenții defunctului</i> ..46	
1. Noțiuni și domeniu de aplicare.....	46
2. Întinderea dreptului la moștenire.....	47
3. Caracterele juridice ale dreptului de moștenire a descendenților.....	47
<i>Secțiunea a 2-a. Clasa a doua de moștenitori legali - ascendenții privilegiați și colateralii privilegiați</i>	48
1. Noțiuni și domeniu de aplicare.....	48
2. Ascendenții privilegiați	49
3. Colateralii privilegiați.....	50
<i>Secțiunea a 3-a. Clasa a treia de moștenitori - ascendenții ordinari</i>	53
<i>Secțiunea a 4-a. Clasa a patra de moștenitori - colateralii ordinari</i>	54
<i>Secțiunea a 5-a. Soțul supraviețuitor</i>	55
1. Considerații introductive.....	55
2. Condițiile dreptului de moștenire aparținând soțului supraviețuitor.....	56

3. Întinderea dreptului de moștenire al soțului supraviețuitor.....	57
4. Dreptul de abitație al soțului supraviețuitor.....	59
5. Dreptul special de moștenire al soțului supraviețuitor	61
6. Concluzii.....	63
<i>Secțiunea a 6-a. Moștenirea vacantă.....</i>	<i>63</i>
1. Noțiune și natură juridică	63
2. Procedura declarării vacante a moștenirii.....	65
TITLUL III. DESPRE LIBERALITĂȚI.....	68
Capitolul I. Considerații generale	
privind condițiile de valabilitate a liberalităților.....	68
<i>Secțiunea 1. Noțiune și domeniu de aplicare.....</i>	<i>68</i>
1. Cadrul de reglementare legală.....	68
2. Condițiile generale pentru valabilitatea liberalităților.....	69
2.1. Capacitatea părinților în materia liberalităților. Regula în materie.....	69
2.2. Momentul la care este cerută capacitatea.....	70
2.3. Excepția în materie – incapacitatea de a dispune (incapacitate activă)	70
2.3.1. Interzișii judecătorești.....	71
2.3.2. Minorii.....	71
2.4. Incapacitatea de a primi – incapacitate pasivă.....	72
2.4.1. Incapacități absolute de a primi.....	72
2.4.2. Incapacități relative de a primi.....	74
2.4.2.1. Incapacitatea minorului sau fostului minor de a dispune în folosul reprezentantului sau ocrotitorului legal.....	74
2.4.2.2. Incapacitatea medicilor și a farmaciștilor.....	74
2.4.2.2.1. Excepții de la principiu	75
2.4.3. Sancțiunea incapacităților speciale.....	76
2.5. Incapacități speciale în materia legatelor	77
2.6. Nulitatea liberalităților deghizate.....	78
<i>Secțiunea a 2-a. Limitele dreptului de a dispune prin liberalități.....</i>	<i>78</i>
1. Oprirea pactelor asupra moștenirilor nedeschise încă.....	78

2. Substituțiile fideicomisare.....	80
2.1. Regula în materie.....	80
2.2. Excepția în materie.....	81
2.3. Efectele substituției fideicomisare.....	82
3. Liberalitățile reziduale.....	83
3.1. Noțiune și cadru de reglementare.....	83
3.2. Natura juridică a liberalităților reziduale	84
4. Delimitări instituționale.....	86
4.1. Fideicomisul fără obligație.....	86
4.2. Dublul legat condițional	86
4.3. Substituția vulgară (ordinară).....	87
<i>Secțiunea a 3-a. Reguli speciale în materia</i> <i>efectelor juridice ale liberalităților.....</i>	<i>88</i>
1. Revizuirea condițiilor și sarcinilor.....	88
2. Clauzele considerate nescrise.....	90
3. Confirmarea liberalităților.....	90
Capitolul al II-lea. Donația.....	91
<i>Secțiunea 1. Considerații introductive</i> <i>relative la donație ca liberalitate.....</i>	<i>91</i>
1. Definiție și delimitări conceptuale.....	91
2. Caracterele juridice ale donației	92
3. Regimul juridic al donației	94
3.1. Promisiunea de donație	94
3.2. Încheierea contractului.....	95
4. Opozabilitatea donației	97
5. Principiul irevocabilității donațiilor.....	97
<i>Secțiunea a 2-a. Revocarea donației.....</i>	<i>99</i>
1. Cauze legale de revocare. Enumerare.....	99
2. Revocarea pentru ingratitude.....	99
3. Revocarea pentru neexecutarea sarcinii.....	101
<i>Secțiunea a 3-a. Donațiile făcute viitorilor</i> <i>soți în vederea căsătoriei și donațiile între soți.....</i>	<i>102</i>

Capitolul al III-lea. Despre testamente.....	103
<i>Secțiunea 1. Considerații introductive.....</i>	<i>103</i>
1. Testamentul – noțiune, conținut.....	103
2. Caracterele juridice ale testamentului.....	106
3. Interpretarea și proba testamentului	106
<i>Secțiunea a 2-a. Condiții generale de valabilitate și formele testamentului.....</i>	<i>107</i>
1. Condiții generale de validitate a testamentului	107
1.1. Condiții de fond	107
1.2. Condiții de formă.....	109
2. Formele testamentelor.....	110
2.1. Testamentul olograf.....	111
2.2. Testamentul autentic.....	115
2.3. Testamentele privilegiate.....	117
2.4. Alte forme testamentare.....	119
2.5. Legea aplicabilă testamentului făcut în străinătate.....	121
<i>Secțiunea a 3-a. Revocarea voluntară a testamentului.....</i>	<i>122</i>
1. Noțiune și cadru de reglementare.....	122
2. Formele revocării voluntare	123
2.1. Revocarea voluntară expresă.....	123
2.2. Revocarea voluntară tacită.....	124
2.3. Retractarea revocării voluntare.....	125
<i>Secțiunea a 4-a. Legatul.....</i>	<i>127</i>
1. Noțiune și cadru de reglementare legală.....	127
2. Clasificarea legatelor.....	128
3. Efectele legatelor.....	134
4. Ineficacitatea legatelor.....	136
4.1. Revocarea legatelor.....	136
4.1.1. Revocarea voluntară a legatului	136
4.1.2. Revocarea judecătorească a legatelor.....	139
4.2. Caducitatea legatelor.....	141
4.3. Efectele ineficacității legatelor.....	144
4.3.1. Dreptul de acrescământ.....	144
<i>Secțiunea a 5-a. Dezmoștenirea (exheredarea).....</i>	<i>146</i>

1. Noțiune și cadru legal de reglementare.....	146
2. Felurile dezmoștenirii.....	147
2.1. Dezmoștenirea directă	147
2.2. Dezmoștenirea indirectă	147
3. Efectele dezmoștenirii.....	148
4. Nulitatea exheredării.....	149
<i>Secțiunea a 6-a. Execuțiunea testamentară.....</i>	<i>150</i>
1. Noțiune și cadru de reglementare legală.....	150
2. Desemnarea executorului testamentar și atribuțiile acestuia.....	151
2.1. Calitățile cerute pentru a fi executor testamentar.....	151
2.2. Atribuțiile executorului testamentar.....	153
3. Răspunderea executorului testamentar.....	154
4. Încetarea execuțiunii testamentare.....	155
5. Concluzii.....	155

Capitolul al IV-lea. Despre rezerva succesorală și reducțiunea liberalităților excesive.....156

<i>Secțiunea 1. Rezerva succesorală și cotitatea disponibilă.....</i>	<i>156</i>
1. Delimitări conceptuale și cadrul legal de reglementare	156
2. Rezerva succesorală – caractere juridice și domeniu de aplicare.....	157
2.1. Caracterele juridice ale rezervei succesorale.....	157
2.2. Domeniu de aplicare.....	159
2.2.1. Rezerva succesorală a descendenților.....	160
2.2.2. Rezerva ascendenților privilegiații.....	161
2.2.3. Rezerva soțului supraviețuitor.....	162
3. Cotitatea disponibilă	164
3.1. Noțiune și mod de determinare.....	164
3.2. Cotitatea disponibilă specială recunoscută soțului supraviețuitor.....	164
<i>Secțiunea a 2-a. Reducțiunea liberalităților excesive.....</i>	<i>167</i>
1. Stabilirea rezervei succesorale și a cotității disponibile.....	167
1.1. Determinarea activului brut.....	168

1.2. <i>Determinarea activului net al moștenirii</i>	170
1.3. <i>Reunirea fictivă la activul net a valorii donațiilor făcute de cel care lasă moștenirea</i>	170
2. <i>Reducțiunea liberalităților excesive</i>	173
2.1. <i>Noțiune și cadru legal de reglementare</i>	173
2.2. <i>Persoanele care pot invoca reducțiunea</i>	173
2.3. <i>Căile procedurale de realizare a reducțiunii</i>	174
2.4. <i>Ordinea reducțiunii liberalităților excesive</i>	176
2.5. <i>Efectele reducțiunii</i>	178
2.6. <i>Imputarea liberalităților excesive</i>	180
TITLUL IV. TRANSMISIUNEA ȘI PARTAJUL MOȘTENIRII	182
Capitolul I. Transmisiunea moștenirii	182
<i>Secțiunea 1. Dreptul de opțiune succesorală</i>	182
1. <i>Considerații introductive. Scurt istoric și justificarea instituției</i>	182
2. <i>Caracterele dreptului de opțiune succesorală</i>	185
3. <i>Dreptul de opțiune și vocația multiplă la moștenire</i>	187
4. <i>Termenul de opțiune succesorală</i>	187
4.1. <i>Natura juridică și domeniul de aplicare</i>	187
4.2. <i>Prorogarea termenului de opțiune</i>	192
4.3. <i>Retransmiterea dreptului de opțiune</i>	193
5. <i>Formele de exercitare a dreptului de opțiune succesorală</i>	194
5.1. <i>Formele acceptării moștenirii</i>	194
5.1.1. <i>Acceptarea voluntară</i>	194
5.1.2. <i>Acceptarea forțată</i>	198
5.2. <i>Renunțarea la moștenire</i>	199
5.2.1. <i>Noțiune și reglementare legală</i>	199
5.2.2. <i>Efectele renunțării</i>	200
5.2.3. <i>Renunțarea frauduloasă</i>	200
5.2.4. <i>Revocarea renunțării</i>	201
5.2.5. <i>Anularea actului de opțiune succesorală</i>	202
<i>Secțiunea a 2-a. Inventarierea și conservarea bunurilor succesorale</i>	202
1. <i>Inventarierea. Noțiune și cadru legal de reglementare</i>	202

2. Măsuri speciale de conservare a bunurilor.....	204
<i>Secțiunea a 3-a. Transmisiunea moștenirii</i>	205
1. Obiectul transmisiunii.....	205
1.1. <i>Conținutul activului succesoral</i>	205
1.2. <i>Amintirile de familie</i>	206
1.3. <i>Conținutul pasivului succesoral</i>	207
2. Transmisiunea activului moștenirii.....	208
3. Transmisiunea pasivului moștenirii.....	208
3.1. <i>Contribuția moștenitorilor la plata datoriilor</i>	210
<i>Secțiunea a 4-a. Sezina</i>	211
1. Noțiune și cadru de reglementare legală.....	211
2. Moștenitorii sezinari.....	212
3. Efectele sezinii.....	213
4. Trimiterea în posesia moștenirii a moștenitorilor nesezinari	213
<i>Secțiunea a 5-a. Petiția de ereditate</i>	214
1. Noțiune și cadru de reglementare legală.....	214
2. Efectele petiției de ereditate.....	216
3. Certificatul de moștenitor.....	217
Capitolul al II-lea. Partajul moștenirii și raportul donațiilor	218
<i>Secțiunea 1. Partajul succesoral</i>	218
1. Noțiune și cadru de reglementare legală.....	218
2. Starea de indiviziune.....	219
3. Formele partajului.....	220
4. Efectele juridice ale partajului.....	222
4.1. <i>Garanția pentru evicțiune și vicii ascunse</i>	223
5. Desființarea partajului.....	224
<i>Secțiunea a 2-a. Raportul donațiilor</i>	224
1. Definiție și fundament juridic.....	224
2. Condițiile obligației legale de raport.....	226
2.1. <i>Concurs de moștenitori</i>	226

2.2. <i>Moștenirea trebuie să fie legală</i>	227
2.3. <i>Moștenirea să fi fost acceptată</i>	227
2.4. <i>Moștenitorul să aibă calitatea de donatar</i>	228
2.4. <i>Donația să nu fie scutită de raport</i>	230
3. <i>Persoanele care pot cere raportul donațiilor</i>	231
4. <i>Modurile de efectuare a raportului</i>	232
4.1. <i>Raportul prin preluare</i>	233
4.2. <i>Raportul prin imputație</i>	233
4.3. <i>Raportul în bani</i>	234
5. <i>Raportul datoriilor</i>	235
6. <i>Concluzii</i>	238
<i>Secțiunea a 2-a. Partajul de ascendent</i>	238
1. <i>Noțiune și cadru legal de reglementare</i>	238
2. <i>Condițiile de validitate ale împărțelii de ascendent</i>	239
2.1. <i>Condiții generale</i>	239
2.2. <i>Persoanele care pot face împărțeala de ascendent</i> ...	240
2.3. <i>Persoanele între care se face împărțeala</i>	240
2.4. <i>Obiectul partajului de ascendent</i>	241
3. <i>Forme de efectuare a împărțelii</i>	242
4. <i>Efectele partajului de ascendent</i>	243
5. <i>Desființarea împărțelii de ascendent</i>	244
6. <i>Concluzii</i>	245
Bibliografie	246
Index	251